

Parlamentarna skupština Vijeća Europe

Preporuka 1700 (2005)¹

Diskriminacija žena kao radne snage i radnom mjestu

1. Jedno od temeljnih prava žena je da ne budu diskriminirane kao radna snaga i na radnome mjestu. Ta su prava zajamčena međunarodnim pravom, kao što su konvencije Ujedinjenih naroda i Međunarodne organizacije rada (ILO) i revidirane Europske socijalne povelje, kao i nacionalnim zakonodavstvima svih država članica Vijeća Europe i pravom Europske zajednice. Na žalost, u stvarnosti se uvijek ne poštuje zakone, pa su žene čak i u Europi i dalje diskriminirane na razne načine – i kao radna snaga i na radnom mjestu.

2. Prvi problem s kojim se žene susreću je nedostatak pristupa tržištu rada. U većini država članica Vijeća Europe stopa sudjelovanja žena kao radne snage je niža i nezaposlenost žena viša od muškaraca – premda postoje velika regionalna odstupanja. Općenito, znatno više žena od muškaraca radi na poslovima skraćenoga radnog vremena (a ne uvijek po vlastitome izboru) i mnogo žena ima previsoke kvalifikacije za posao koji obavlja. Osim toga, mnogo je žena ono što ILO naziva "obehrabreni radnici": radnici koji nisu uključeni u statistiku nezaposlenosti svoje zemlje, jer aktivno ne traže posao, premda bi željele raditi, jer osjećaju da za njih nema posla ili se suočavaju s diskriminacijom ili strukturalnim, društvenim ili kulturnim preprekama.

3. Drugi je problem razlika zarada. Žene su češće manje plaćene za isti rad ili za rad jednake vrijednosti – u prosjeku najmanje 15% (i do 25% ili 30%). Visoka postignuća u obrazovanju nisu zaštićena. U mnogim zemljama, što je žena bolje obrazovana, veća je razlika zarade. Općenito žene također zarađuju manje od muškaraca u toku svoga života i zbog toga imaju manje povoljne uvjete za mirovinsko osiguranje te tako dobivaju niže mirovine kada nastupe mirovinu, premda žive dulje od muškaraca.

4. Treći je problem "stakleni strop". Žene se rutinski preskače kada se radi o unapređenjima. Što je viši položaj, to je manje vjerojatno da će ga dobiti žena – pa čak i kada je jednako ili više kvalificirana za njega od svoga muškog kolege. Žene koje uspiju probiti tzv. "stakleni strop" da bi došle na položaje na kojima se donose odluke ostaju tamo kao iznimka od pravila, jer i u sektorima u kojima dominiraju žene i u kojima ima više žena na rukovodećim položajima, nesrazmjerno visok broj muškaraca dosiže rukovodeća mjesta.

5. Glavni je uzrok za sva ta tri problema – nedostatak pristupa tržištu rada, razlika u zaradama i "stakleni krov" – diskriminacija žena. U većini slučajeva, žene su kažnjene za svoj spol jer su majke ili potencijalne majke. Mnogi poslodavci se s nepravom boje troška i problema koje mogu imati s majčinstvom radnica. A zapravo prema najnovijem istraživanju ILO-a, dodatni troškovi zapošljavanja žene su manje od 1% njene mjesečne bruto zarade. Ali žene nisu samo diskriminirane iz ekonomskih razloga – uglavnom su diskriminirane zbog stereotipa i krivih predodžbi uloga i sposobnosti žena, predanosti radu i načinu rukovođenja.

6. Ti stereotipi dovode do toga da se ženama često nude nestabilna, loše plaćena radna mjesta, bez ikakvih mogućnosti napredovanja u karijeri i često nezahvalna, jer ne omogućuju pun razvoj sposobnosti. Žene se često isključuju iz neformalnih kanala komunikacije (mreža "mi stari dečki"). Osim toga, neke od njih pate zbog neprijateljske kulture u tvrtki i mogu postati žrtve moralnog ili seksualnog zlostavljanja, bullyinga i mobbinga. Naposljetku, u mnogim državama članicama Vijeća Europe odgovornost za obitelj (kućni poslovi, briga o djeci i starijim članovima obitelji) nije ravnopravno

¹ Skupštinska rasprava od 27. travnja 2005. (13. sjednica) (vidi Doc. 10484, izvještaj Odbora o jednakim mogućnostima za žene i muškarce, podnositelj izvještaja: gđa Curdová).
Tekst usvojen od Skupštine 27. travnja 2005. (13. sjednica)

raspoređena između muškaraca i žena, što dovodi do dodatnih prepreka koje sprečavaju žene od ulaska i ostanka u svijetu radne snage i karijere.

7. Naposljetku, niže sudjelovanje žena u zaposlenosti i viša nezaposlenost doprinose ekonomskom gubitku i nejednakosti koje čine osnovu šire nejednakosti između žena i muškaraca što može za žene pogodne time imati posljedicu gospodarsku ovisnost i siromaštvo (posebice u starosti). Međutim ne trpe samo žene kada ih se diskriminira. Diskriminacija žena u svijetu rada i na radnom mjestu doprinosi nižem ekonomskom rastu, smanjuje porezni prihod, a povećava izdatke za nezaposlenost i socijalne pomoći. Suzbijanje te diskriminacije je stoga cilj dobre ekonomske politike koji poboljšava socijalnu koheziju.

8. Potrebno je pozabaviti se i naročitom situacijom žena-invalida kao i žena pripadnica manjina jer su često žrtve dvostrukih diskriminacija.

9. Potrebno je ukazati na činjenicu da diskriminacija na radnom mjestu neće nestati sama od sebe; niti će se tržište samo od sebe pobrinuti da se ona iskorijeni. Iskorjenjivanje diskriminacije zahtjeva namjerne, usmjerene i dosljedne napore i politike sviju strana uključenih u proces tijekom duljeg vremenskog razdoblja.

10. Parlamentarna skupština će preporučiti da Odbor ministara:

i. zaduži nadležni međuvladin odbor da uspostavi projekt za suzbijanje diskriminacije žena kao radne snage i žena na radnom mjestu, pozivajući vlade da:

a. promjene i donesu zakone koji ne samo da zakonski zabranjuju diskriminaciju, nego koji također i propisuju pozitivnu obvezu da se spriječi diskriminacija i promiče jednakost;

b. osiguraju bolju primjenu i provedbu postojećeg zakonodavstva, propisa i uredbi na nacionalnoj razini koji zabranjuju diskriminaciju žena kao radne snage i na radnome mjestu;

c. uspostave učinkovite mehanizme kontrole na međunarodnoj i na nacionalnoj razini, osiguraju njihovo nesmetano djelovanje te podršku svih sudionika na tržištu rada, uključujući udruge poslodavaca i sindikate;

d. postave konkretne ciljeve na nacionalnoj razini za sudjelovanje žena u svijetu rada, zaposlenosti i nezaposlenosti, kao i smanjivanje razlika u plaćama uvjetovanih spolom, te da poduzmu određene mjere za osiguranje postizanja tih ciljeva;

e. stvore i potaknu primjenu programa pozitivnih akcija na nacionalnoj razini za borbu protiv inherentnih predrasuda protiv žena na vodećim položajima, tako da se zapošljavaju žene-kandidati za radno mjesto u slučaju jednakih zasluga;

f. započnu i podrže kampanje na svim razinama protiv postojećih spolnih stereotipa u društvu (tradicionalnih uloga u društvu, obitelji i na radnom mjestu) i da promiču bolju podjelu rada između žena i muškaraca kod kućnih poslova i odgovornosti za brigu o drugima;

g. pruže podršku da bi se olakšalo usklađivanje profesionalnog i privatnog života te ulažu u objekte za skrb o djeci i starijim osobama s prikladnim radnim vremenom;

h. podrže projekte koji pomažu ženama koje su pretrpjele diskriminaciju da bi sa svojim slučajem istupile pred nadležne institucije vlasti i osiguraju da teret dokazivanja u slučaju spolne diskriminacije bude na poslodavcu;

ii. pokrenu kampanju za podizanje svijesti da bi se iskorijenili stereotipi i uvriježene koncepcije o spolovima koji se odnose i na gospodarske troškove zapošljavanja i na zapošljavanje žena, kao i na uloge i sposobnosti žena, njihovu predanost radu i sposobnost za rukovodeće položaje na radnim mjestima.
